

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 29 december 2011

Mål nr

T 1408-09

KLAGANDE

NonStop Television 7.0 AB, (tidigare Games Network Sweden AB),

556701-4567

Döbelnsgatan 24

113 52 Stockholm

Ombud: Advokat AK

MOTPART

TV 7 Stockholm Aktiefbolag, 556485-3363

Box 30210

104 25 Stockholm

Ombud: Advokat UD

SAKEN

Hävning av firmaregistrering

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts dom 2009-02-24 i mål T 5153-08

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

NonStop Television 7.0 AB ska utge ersättning för TV 7 Stockholm Aktiebolags rättegångskostnader i Högsta domstolen med 186 000 kr, varav 166 000 kr för ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för denna dom till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

NonStop Television 7.0 AB har yrkat att Högsta domstolen bifaller bolagets talan om hävning av registreringen av firman TV 7 Stockholm Aktiebolag, befriar bolaget från skyldigheten att ersätta TV 7 Stockholm Aktiebolags rättegångskostnader vid tingsrätten och i hovrätten, samt förpliktar TV 7 Stockholm Aktiebolag att ersätta bolaget för dess rättegångskostnader vid tingsrätten och i hovrätten.

TV 7 Stockholm Aktiebolag har bestritt ändring.

Parterna har begärt ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

Bakgrund

1. Tvisten gäller det så kallade användningstvånget för firma. NonStop Television 7.0 AB har yrkat att registreringen av firman TV 7 Stockholm

Aktiebolag ska hävas på grund av att den inte har använts på det sätt som krävs för att ensamrätten till firman ska få behållas.

Lagregleringen

2. Bestämmelsen om användningstvång i firmalagen (1974:156) infördes bl.a. mot bakgrund av att registren i stor utsträckning belastades av firmor för företag som hade upphört eller som aldrig igångsatts, s.k. döda firmor, vilket ansågs innebära klara olägenheter och ett hinder för näringslivet (se prop. 1974:4 s. 109 och 186 f. och Eric Essén, *Firmarätt*, 3 uppl. 1998, s. 110).
3. Firmalagen fick sin nuvarande lydelse genom lagändringar som trädde i kraft den 1 juli 2011. Ändringarna avsåg bl.a. bestämmelsen i 16 § andra stycket 5 om hävning av en registrering på grund av att firman inte varit i bruk. Bestämmelsen finns nu i 16 a §. Av övergångsbestämmelserna följer att Högsta domstolen ska tillämpa den nya lydelsen i förevarande mål, trots att den omtvistade firman registrerades och talan vid tingsrätten väcktes före lagändringens ikraftträdande.
4. Enligt 16 a § första stycket firmalagen ska en registrering av en firma hävas om innehavaren inte har gjort verkligt bruk av firman i Sverige för den verksamhet som den registrerats för inom fem år från den dag då frågan om registrering slutligt har avgjorts eller inom en period av fem år i följd. Registreringen får dock inte hävas på grund av underlåten användning om det finns giltiga skäl till att firman inte har använts. I andra stycket sägs att med sådant bruk som avses i första stycket likställs att firman används (1) i en annan form än den registrerade, om avvikelserna avser endast detaljer som inte förändrar firmans särskiljningsförmåga, och (2) av någon annan med innehavarens samtycke.

5. Ändringarna i firmalagen vidtogs i samband med tillkomsten av den nya varumärkeslagen (se prop. 2009/10:225 Ny varumärkeslag och ändringar i firmalagen). Bestämmelsen i 16 a § har utformats i överensstämmelse med 3 kap. 2 § i den nya varumärkeslagen. I specialmotiveringen till 16 a § hänvisas för den närmare tillämpningen till författningskommentaren till 3 kap. 2 § i den nya varumärkeslagen (som med vissa ändringar motsvarar 25 a § i 1960 års varumärkeslag) som anpassats till artikel 10.1 i EU:s varumärkesdirektiv, 89/104/EEG, av den 21 december 1988 (a. prop. s. 437 och 498).

6. Enligt förarbetena till 16 a § firmalagen behövde bestämmelsen om hävning av firmor på grund av underlåten användning anpassas till motsvarande bestämmelse i varumärkeslagen för att ge en bättre vägledning för hur bestämmelsen ska tillämpas (a. prop. s. 368). Som allmänna utgångspunkter för lagändringen angavs att firmarätten har ett nära samband med varumärkesrätten, att regelverken därför behöver vara samordnade i så hög grad som möjligt samt att skyddet för firmor bör vara utformat så att det skapas förutsättningar för en bra balans och ett gott samspel mellan firmarätten och varumärkesrätten. Undantag borde dock göras om det fanns sakliga skäl för detta, exempelvis med hänsyn till firmans associationsrättsliga funktion eller dess användning som offentlighetsligt individualiseringsmedel. (A. prop. s. 350 f.)

Innebörden av begreppet verkligt bruk

7. Av vad som anförts ovan följer att förarbetena till regleringen av användningstvånget för varumärken och den rättspraxis som finns på området från Högsta domstolen och EU-domstolen i huvudsak ska vara vägledande även på firmaområdet. Vid tillämpningen måste dock beaktas firmans associationsrättsliga funktion och dess användning som offentlighetsligt individualiseringsmedel (se p. 6 ovan och p. 10 nedan).

8. Användningstvånget för varumärken har prövats i flera rättsfall från såväl Högsta domstolen som EU-domstolen. EU-domstolen utvecklade i en dom den 11 mars 2003 i målet C-40/01, *Ansul BV mot Ajax Brandbeveiliging BV*, vad som menas med begreppet verkligt bruk i varumärkesdirektivet. I senare rättsfall har domstolen vidareutvecklat begreppets innebörd. Av domarna framgår att de kriterier som domstolen utvecklat till vägledning för bedömningen av om ett varumärke varit föremål för verkligt bruk utgår från domstolens uppfattning om varumärkets grundläggande funktion att ge konsumenterna garantier om produktens ursprung (den s.k. ursprungsangivelsefunktionen, se t.ex. EU-domstolens dom den 22 september 2011 i målet C-323/09, *Interflora Inc. m.fl. mot Marks & Spencer plc m.fl.* p. 37 ff.).

9. På motsvarande sätt bör kriterierna för verkligt bruk av en firma ta sin utgångspunkt i firmans huvudsakliga funktion, att identifiera den näringsverksamhet som näringsidkaren bedriver. Samtidigt är det vanligt att företag använder sin firma som enda kännetecken, både för verksamheten som sådan och för de varor eller tjänster som företaget tillhandahåller. I sådana fall kan funktionen också vara densamma som varumärkets. Möjligheten att få ensamrätt till firma och övriga näringskännetecken kan för dessa fall ha stor betydelse vid sidan av möjligheten att få ensamrätt till varukännetecken. För många företag skulle dessutom ett skydd enbart för varukännetecken vara alltför begränsat. Detta gäller framför allt när företagen har svårt att använda ett varumärke i den omfattning som krävs för att vidmakthålla skyddet, något som särskilt gäller företag som sysslar med utveckling av nya produkter eller tjänster där det kan dröja flera år innan en vara eller tjänst kan tillhandahållas på ett sätt som gör att företaget kan uppfylla det krav på användning som finns för varumärken (se a. prop. s. 349 f.).

10. Den huvudsakliga funktionen för en firma är således främst en annan än varumärkets, genom att firman utgör den benämning under vilken en näringsidkare driver sin verksamhet och genom att firman tjänar till att identifiera

innehavaren i många olika sammanhang, både privat- och offentlighetsrättsliga, exempelvis när näringsidkaren ingår avtal eller uppträder som part i rättegång. Detta leder till att begreppet verkligt bruk inte kan förstås på riktigt samma sätt när det gäller firmor som när det gäller varumärken. De kriterier som utvecklats på varumärkesområdet är därför inte fullt ut tillämpliga på firmaområdet.

11. En nödvändig förutsättning för att kravet på verkligt bruk i firmalagen ska vara uppfyllt är att näringsidkaren under den relevanta tidsperioden inte bara använt firman i olika sammanhang, t.ex. i reklam, avtal och dylikt, utan också använt firman just för sådan verksamhet som den registrerats för. Ett grundläggande krav är alltså att bolaget faktiskt bedriver verksamhet under firman; det räcker inte att firman har använts utan det ska finnas ett samband mellan firmaanvändningen och den registrerade verksamheten (jfr prop. 1974:4 s. 223). Vad som ska anses ligga i detta krav får bedömas med hänsyn till vilket slags verksamhet som ska bedrivas. I vissa fall kan det krävas att verksamheten kommit igång inom en med hänsyn till omständigheterna rimlig tid (jfr för motsvarande krav beträffande varumärkesanvändning rättsfallet NJA 1987 s. 22). I andra fall, särskilt i mer komplicerade verksamheter, kan det vara tillräckligt att det under den relevanta tidsperioden har vidtagits åtgärder som leder näringsidkaren närmare målet att bedriva viss verksamhet.

Utredningen och bedömningen i detta fall

12. I förevarande fall är det ostridigt att firman TV 7 Stockholm Aktiebolag registrerades år 1994 för tv-sändningar och därmed förenlig verksamhet och att den relevanta tidsperioden vid bedömningen av om användningskravet är uppfyllt är de fem åren närmast före talans väckande, d.v.s. åren 2002–2007. Av utredningen framgår att det under den relevanta tidsperioden var ett komplicerat, tidskrävande och kostsamt projekt att starta en tv-kanal, där det

krävdes att ett stort antal åtgärder vidtogs för att det skulle vara möjligt att starta sändningsverksamheten.

13. TV 7 Stockholm Aktiebolag har åberopat att firman under femårsperioden har använts på olika sätt, bland annat i årsredovisningar, i fakturor, i skriftväxling med myndigheter och i ett avtal den 14 april 2002 med Lotsatorgruppen i Sverige AB (Lotsatorgruppen).

14. Av avtalet mellan TV 7 Stockholm Aktiebolag och Lotsatorgruppen framgår bl.a. att Lotsatorgruppen accepterat att stå för vissa kostnader fram till start av ordinarie tv-sändningar, att Lotsatorgruppen och dess närstående bolag Plaza Publishing Group AB och Lotsator AB (Repro & Datagruppen) fram till start av TV7 ska ”betala samtliga kostnader hänfödda till kanalen avseende; konceptutveckling, reklamproduktion, internetproduktion, kontorshyra, personalkostnader, reklam, pr, undersökningar, presentationer, telefonkostnader, reseersättningar etc” och att Lotsatorgruppen i gengäld av TV 7 Stockholm Aktiebolag ges rättigheterna att under sju år från startdatum sälja samtliga reklamutrymmen och ska erhålla trettio procent av samtliga reklamintäkter. Det anges också i avtalet att Lotsatorgruppen äger det registrerade varumärket TV7 och att Lotsatorgruppen inte har rätt att sälja varumärket utan medgivande från aktieägarna i TV 7 Stockholm Aktiebolag. Av avtalet framgår att Lotsatorgruppens innehav av figurmärket TV7 (varumärke i figur) främst utgör säkerhet för de åtaganden TV 7 Stockholm Aktiebolag har gentemot Lotsatorgruppen.

15. De fakturor som TV 7 Stockholm Aktiebolag har åberopat anges gälla bl.a. strategisk marknadskommunikation för TV7, reklamfilmer till TV7 och planering och utveckling av s.k. webb-tv för TV7. En faktura avseende administration och redovisning är ställd till ”TV 7 AB” medan övriga fakturor är ställda till de i 2002 års avtal angivna Lotsatorgruppen i Sverige AB och Plaza Publishing Group samt ett annat bolag, Station 5 AB. Samtliga bolag

kontrollerades av CÖ. Av utredningen framgår vidare att webb-tv-sändningar ägt rum på vissa webbplatser tillhöriga Lotsatorgruppen närstående bolag. Av de uppgifter som CÖ lämnat framgår att sådan verksamhet inleddes av bolaget redan år 2003 men upphörde under år 2006 i samband med uppkomsten av den förevarande tvisten.

16. Genom den i målet förebragta utredningen står det klart att det under den relevanta perioden har pågått verksamhet, inklusive webb-tv-sändningar, i eller för TV 7 Stockholm Aktiebolag som syftat till att förbereda för tv-sändningar, d.v.s. sådan verksamhet som TV 7 Stockholm Aktiebolag registrerats för. Att aktiviteterna utförts och de levererade tjänsterna till största delen finansierats av Lotsatorgruppen m.fl. närstående bolag saknar betydelse med hänsyn till innehållet i avtalet mellan TV 7 Stockholm Aktiebolag och Lotsatorgruppen. Aktiviteterna och tjänsterna utfördes för TV 7 Stockholm Aktiebolags räkning, något som också framgick för tjänsteleverantörerna, och bidrog till driften av den verksamhet som firman registrerats för samt skulle också i sinom tid betalas av TV 7 Stockholm Aktiebolag. Bolaget har således inte varit någon sådan död firma som bestämmelsen om användningstvång främst tar sikte på (se p. 2 ovan).

17. Kravet på verkligt bruk av firman TV 7 Stockholm Aktiebolag är uppfyllt genom att firman användes i avtalet med Lotsatorgruppen. Till detta kommer att firman användes i årsredovisningarna under de aktuella åren och i de redovisade kontakterna med myndigheter.

18. Det nu anförda leder till slutsatsen att TV 7 Stockholm Aktiebolag under femårsperioden har gjort verkligt bruk av firman för den verksamhet som den registrerats för. Hovrättens domslut ska därför fastställas.

19. Vid denna utgång ska NonStop Television 7.0 AB ersätta TV 7 Stockholm Aktiebolags rättegångskostnader i Högsta domstolen. Tvist råder inte om det yrkade beloppet.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Ann-Christine Lindeblad, Lena Moore, Johnny Herre (referent), Agneta Bäcklund och Svante O. Johansson
Föredragande justitiesekreterare: Håkan Lundquist